

ЦЪРКОВЕНЪ ВЪСТНИКЪ

25. ЗОГОСЛОВСКИ Ф-ТЪТЪ
ПЯ, СЪ. НЕДЪЛЯ — ТУДЪ

О ИЗДАНИЕ

БЕЗПЛАТНИ ПР...

лтура", списание за религия, изкуство и наука,
мъжци за деца".

АБОНАМЕНТЪ: I За България: 1) За учители и ученици: за година 100 лева, платими на два пжти (абонаментът е само годишен); 2) За всички останали абонати (църковни учреждения, свещеници, частни лица и пр.): за година 120 лева (платими на два пжти); за 6 месеца 70 лева (платими на един пжт); за 3 месеца 40 лева (сжщо); II. За чужбина (абонаментът е само годишен и въ предплата): 350 лева (за Турция 3 турски лири, а за Америка 2 долари). Всичко, което се отнася до „Църковенъ Вестникъ“ и притурнитъ, да се

адресира до Редакцията (Синодална Палата); непомъстени ржкописи за седмичното издание не се повръщатъ. Всички парични суми да се изпращатъ до Администрацията. Обявления, само предплатени, се печататъ на последнитъ страници. Плаща се: 10 лева за заглавие, 5 лева за дата, 5 лева за подписъ и за всъка останала дума по 2 лева. Официалнитъ обявления на църковнитъ учреждения се изпращатъ направо въ Администрацията; частни обявления се приематъ и чрезъ агентитъ; последнитъ получаватъ 30% отстъпка.

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Срещата ще стане! — Д.
2. Църквата и жената. — Проф. прот. Хр. Д.
3. Душата на народа боледува. Да се внимава! — Г. Ст. П-въ.
4. Активно ли е християнството. — Б. п. Стоименовъ.
5. Бележки върху Проектоустава за Българската православна църква (V). — S. W.
6. Чуждитъ училища. — Йорд. п. Илиевъ.
7. Сказки и събрания.
8. Бележки и отзиви.
9. Книги.
10. Изъ печата.
11. Седмиченъ прегледъ на събитията.
12. Църковна и обществена лѣтопись: I. У насъ; II. Въ чужбина.
13. Обявления.

Срещата ще стане!

Българскиятъ националенъ съветъ на Международния съюзъ за миръ и приятелство чрезъ църквитъ съобщи на 11. X., че е получилъ отъ Бѣлградъ отъ югославянския националенъ съветъ телеграма, съ която се уведомява, че Негово Светейшество Патриархъ Варнава е боленъ на легло, а пкъъ желае лично да посреще българскитъ и своитъ архиереи и моли заминаването да се отложи за нѣколко време. По тая причина Българскиятъ националенъ съветъ решилъ да отложи за сега заминаването си Бѣлградъ—Охридъ.

Не малцина смѣтнаха, че срещата между двата национални съвета — нашия и югославянския — не ще стане никога поради непроборими влияния на политически дейци. Увѣрени сме, че тази убеденост не ще бжде пророческа. *Срещата ще стане!* Молитвата и вѣрата сж всемощни. Тѣ ще разрушавтъ изграденитъ отъ люде яки прегради, ще изкореняватъ наслоенитъ предубеждения и ще замѣнятъ настрѣхналостята и недовѣрието съ братска обичъ.

Църковнитъ, като Христови последовници, спотаили въ кришнитъ на душата си жажда за

жертвенъ подвигъ, зърнаха отдавна съ напрегнатъ взоръ бездната, къмъ която човѣчеството като слѣпо лети. Въ името Христово тѣ нададоха дръзновено повикъ: *Опомнете се! Миръ дайте на души тѣ си! Огъ тамъ изнесете съкровища за свои и чужди! Станете Христоносци! Едва тогава ще смогнете да разрешите всички мъчителни проблеми, които днесъ замъгляватъ съзнанията и палятъ ели воли къмъ човѣкоубийства и братоубийства. Този повикъ биде чутъ. Политики не закъснѣха да протегнатъ ржка за подмога на онѣзи, които искатъ да поведатъ човѣчеството по Христови пжтища. Разбира се, тѣ не отстъпиха своитъ права и не се отказаха отъ своитъ методи: политикътъ смѣта, че е призванъ да реди сждбинитъ на обществото. Но тѣ не можаха да отрекатъ, че Христоносцитъ сж по-силни отъ тѣхъ; че съ вѣра и молитва се печелятъ сърдцата, а чрезъ сърдцата — умоветъ; че свободата иска и екзархъ, за да подготви той почва за политически успѣхи. Политикътъ не знае бждещето. Той се мъчи да го подготви, но често е безсиленъ. Нему е нужна, следователно, подморгата на църковнитъ, които враждатъ въ души тѣ купнежъ по миръ, свобода, братство и съ вѣра и молитва къмъ Всеподателя Бога тихо и вѣрно градятъ нови бжднини. Не ще се намѣрятъ и днесъ политически дейци, които да осуетятъ срещата между нашитъ и сръбски църковници. Срещата ще стане! Вѣрата и молитвата ще надмогнатъ всъка съпротива.*

Д.

Църквата и жената.

Преди нѣколко дни — на 25, 26 и 27 септември т. г. — въ гр. Ямболъ се състоя 27-иятъ редовенъ конгресъ на Българския женски съюзъ. Вестнитъ предадоха както исканията на Съюза, изложени предъ публичното събрание, за права и на българката да участвува въ общинското самоуправление, училищното настоятелство и законодателството на държавата, така и прочетенитъ на конгреса интересни реферати за жената и образованието, труда и морала. Но това, което на мнозина е направило и ще направи впечатление, е оная, действително, пълненъ съ трагизъмъ *зовъ*, който въ последното заседание, току предъ самото за-

криване на конгреса, както съобщава единъ отъ вестниците, се изтръгналъ отъ разкъсаното сърдце на една българка и билъ изказанъ „презъ палящи сълзи“.

— „Уважаеми делегатки . . . азъ . . . отъ свое име и отъ името на моитѣ колежки . . . отправямъ зовъ къмъ васъ, като къмъ наши майки, наши по-голъми сестри“, — така започнала своята речъ една българска девойка, но сълзи я задавили, презъ ридания едва могла да изплаче: „Вземете ни подъ ваша закрила!“ — и се отпуснала на стола. Настъпило гробно мълчание и общо вцепенение. Стотици очи се просълзили. Защото тази девойка била държавна служителка! А колежитѣ ѝ били, следователно, сжщо като нея държавни и други служителки! И тѣ били, като нея, деца на измжчени български семейства, които съ цената на голѣми жертви, страшни лишения и дори материално разорение сж изучили своитѣ лобознателни дъщери, за да станатъ „достойни да заематъ каква-годе служба и срещу честенъ трудъ да получатъ кора хлѣбъ за себе си и за семейството си“. Обаче — въ това именно е ужасътъ на тѣхното положение — на пжтя имъ се изпрѣчватъ страшилища, сжщо държавни и други служители, които даватъ служби срещу срамни компенсации . . . Оттукъ, въпрѣки твърде радостнитѣ иначе и насърчителни придобивки и на българскитѣ жени, *тоя отчаянъ вопѣлъ* за помощъ и закрила не само къмъ още слабия Български женски съюзъ, но заедно съ това — и къмъ онѣзи по-силни фактори, които представители при откриване на конгреса така щедро, и справедливо, сж възхвалили българката, нейния съюзъ и постъженията му.

Между тѣхъ, както съобщава вестникътъ, билъ и представител на църквата. Но тукъ се налагатъ *въпроситѣ: какво собствено трѣбва да бжде постоянното и правилно отношение на Църквата къмъ жената? И какъ може Църквата действително да се притече на помощъ на жената въ днешно време?*

Както е известно, по първия въпросъ сжществуватъ голѣми недоразумения и заблуждения. Но, забележително е, че, докато сама жената най-добре съзнава и чувствава, какво е Църквата за нея, изъ срѣдата на мъже излизатъ и се пуцатъ въ ходъ явно тенденциозни и предназначени за агитация известни идеи, обвинения, даже лъжи и клевети срещу Църквата. Може би, привидни основания за това сж давали и нѣкои частни мнения и възможни заблуждения на отдѣлни учители и представители въ Църквата, които въ различни времена сж се намирили подъ монтанистично, гностико-манихейско, богомилско и други еретически влияния. Обаче *Църквата* изобщо въ отношението си къмъ жената е следвала неуклонно учението и примѣра на своя Основателъ. А Исусъ Христосъ само призна *пълното човѣшко достоинство* на жената и съ това положи нравственитѣ основи на нейната истинска и здрава, социална и правова еманципация. Тукъ той разкри дълбоката смисълъ на символиката въ библейския разказъ за творението, споредъ който не сжществувало никакво подценяване, противопоставане и отчуждаване на жената спрѣмо мъжа, а има *равенство въ сличността при първоначално* дадено отъ природата и затова пожелано отъ самия Богъ (Бит. 1:27), а не произведено отъ по-нататъшно развитие или отъ грѣха, *тѣлесно и душевно различие* (Бит. 2:20 сл.), — има полярностъ на половиетѣ, взаимно допълване и подреждане по идея, време (Бит. 2:21 сл.; 1 Кор. 11:7 сл.) и последици отъ грѣхопадението (Бит. 3:16; 1 Тим. 2:14) за продължение за рода (Бит. 1:28; 3:20) и по-

магане въ живота (Бит. 2:20). Сжщо така и въ личното си отношение къмъ жената Спасителътъ не прави никаква разлика между мъжа и жената, а вижда и у двамата *безсмъртна душа и човѣка*, които призовава къмъ човѣшко и християнско съвършенство. Затова и *всшето* предназначение на жената, споредъ проф. Р. Линхордтъ, лежи надъ половото и жизнено отношение къмъ мъжа, дори надъ тѣлесното и духовно материнство — въ естественото и свѣрхестественото развитие и усвѣршенствуване на обективно еднаквата ѝ човѣшка природа и субективно-присжщата ѝ неизопачена женственостъ за подготвяне на вѣчно блаженство. Имайки предъ видъ това именно най-високо предназначение, пълно равенство и независимостъ на жената, като човѣкъ, и св. апостолъ Павелъ провъзгласява: „нѣма вече иудейнъ, ни елинъ; нѣма робъ, ни свободникъ; *нѣма мъжки полъ, ни женски*; защото всички вие сте едно въ Христа Исуса (Гал. 3:28). Възъ основа на това и Църквата еднаква почитъ отдава както на своитѣ свети мъже, така и на своитѣ свети жени, мъченици и подвижници. Обаче, освенъ това висше предназначение, жената има *естествено и земно призвание*. Това е бракътъ, майчинството и домакинството (1 Тим. 2:15; 5:14). Тукъ макаръ и двата пола еднакво да се допълватъ и хармонично развиватъ, жената се поставя въ известно подчинение на мъжа, което има за целъ не нѣкакво егоистическо удовлетворение на мъжа, а редътъ и здравината на брачното общение и доброто на съпругата. Срещу това пѣкъ тя е щедро компенсирана съ неотемлими природни права за широка физическа и нравствена дейностъ въ семейството. Но тукъ нѣкои се смущаватъ отъ думитѣ-сѣвети на св. апостолъ Павелъ къмъ жената: „Да се покорява“ на мъжа (Ефес. 5:22) „да се бои отъ мъжа си“ (Ефес. 5:33). Тѣ, обаче, съсемъ не изражаватъ робско подчинение, напр., поради страхъ отъ физическата сила на мъжа, а по скоро изискватъ почитъ, уважение и любовъ къмъ мъжа (Римл. 13:7). За това въ тази смисълъ, споре дъ проф. прот. Стеллеци, въ единъ старо-славянски ръкописъ, пазенъ подъ № 1698 въ Румянцевския музей въ Русия, тѣ били преведени: „жената да обича мъжа си“. А че така именно трѣбва да се разбиратъ тѣзи думи на св. ап. Павелъ, а не въ смисълъ на унижение за жената, показва още високото и свето сравнение на покоряването на жената къмъ мъжа съ покоряването на Църквата къмъ Христа (Ефес. 5:24-25). По такъвъ начинъ бракътъ, семейството и домакинството, споредъ Църквата, сж първата и главна областъ, въ която жената е длъжна да вижда преди всичко своето естествено и земно призвание. Ето защо, възъ основа на учението на И. Христа за брака като първоначаленъ, пълненъ и най-тѣсенъ съюзъ между мъжа и жената, обхващащъ цѣлата имъ тѣлесна и духовна природа, както и възъ основа на думитѣ на св. ап. Павелъ (Евр. 13:4), че „бракътъ е нѣщо честно и брачното легло — чисто“, и Църквата, противно на всички обвинения и клевети срещу нея, необходимо го предполага и еднакво благославя участието на мъжа и жената въ неговото основаване и изграждане за продължение на човѣшкия родъ. Това нейно постоянно становище и правилно отношение къмъ жената ясно се вижда въ нейното право, въ богослужението ѝ и въ творенията на най-добритѣ ѝ представители и учители. Но то най-добре се е чувствувало отъ самата жена презъ всичкитѣ времена. И то се доказва отъ онази неуморима ревностъ и самопожертвувателна дейностъ както нѣкога и днесъ за разпространение и опазване на вѣрата въ Христа Спасителя,

така и въ почти всички религиозно-благотворителни и социални грижи и дѣла на Църквата. Но какъ може и нашата Църква днесъ да се притече на помощъ на жената и да я призове и организира въ помощъ на другитѣ и на Христовото дѣло на земята?

(Следва краятъ).

Проф. прот. Хр. Д.

Душата на народа боледува! Да се внимава!

Душата на българския народъ е смутена и покрусена отъ тежкитѣ условия на живота следъ преживѣнитѣ нѣколко политически катастрофи и отъ икономическата криза, която го души отъ години наредъ. Душата на народа боледува; тя е връхлетѣна отъ много и твърде опасни болести. Върху нѣкои отъ тѣхъ ще спра вниманието на тия, които се интересуватъ отъ бждещето на нашия народъ, мислятъ и милѣятъ за него и сж готови да положатъ усилия за неговото добруване. И понеже въ дейността, която се развива и която предстои да се развие въ връзка съ лѣкуването на народната душа, сж възможни грѣшки съ опасни последици, ще се спра най-напредъ на констатирани вече неправилни насоки на подобна дейность, за да се опомнимъ, докато е време.

Знае се много добре, че религията, религиозната вѣра е една здрава, обединяваща и творческа сила. Въ това отношение българскиятъ народъ има едно минало, твърде много поучително. Православната вѣра и вдъхновени отъ нейнитѣ жизнени истини български дейци запазиха народа, откърмиха го и го наредиха на високо мѣсто въ реда на културнитѣ народи. Силата на народа, неговиятъ борчески духъ за правда и свобода намѣриха здрава опора въ вѣрата. И първиятъ опасенъ ударъ, който може да бжде нанесенъ на духовното единство на народа, е ударътъ насоченъ срещу вѣрата му. И трѣбва да се запомни добре: този ударъ може да бжде нанасянъ дори отъ доброжелатели на народа, дори отъ тия, които сж поставени да подхранватъ вѣрата му, да окриляватъ душата на народа, да го подпомагатъ въ процеса на неговото духовно издигане за осъществяване на идеала за съвършенството и спасението. Противниците на вѣрата, безбожницитѣ отъ различнитѣ лагери сж открититѣ врагове на народната душа, независимо отъ това какви сж пѣтищата на тѣхнитѣ домогвания. Борбата съ тѣхъ е необходима, наложителна. Тя е трудна, дори много трудна днесъ, когато апатията, слабостта и хладната изгудяватъ народната душа, но все пакъ е възможна и може да бжде дори много ефикасна. Но какво да се каже за тази вреда, която се нанася на болната народна душа отъ лошитѣ методи на работа, отъ недомислието или невежеството на тия, които по нѣкога много искрено, съ пълна душа и сърдце, сж се предали на своята дейность?

Имахъ случай да констатирамъ единъ много интересенъ фактъ: твърде често българинътъ е извънредно слабо критиченъ къмъ нѣкои нѣща, учения или известия и е готовъ да ги възприеме, да ги следва, да ги поддържа до крайность, независимо отъ това, че тѣ сж въ сжщностъ нелепи, невъзможни. Той ги възприема, защото тѣ сж нѣкакъ въ унисонъ съ неговото общо настроение, поддържатъ го, дразнятъ го, възбуждатъ го . . . Разбира се, това явление е болезнено. И тази болезненость най-добре се долавя отъ обстоятелството, че сжщитѣ тия хора отричатъ противното (което е било фактъ, неоспорима действителность), въпрѣки дори очевидността и логиката. Интересно е, че лошото по-добре се вѣрва и възприема

отъ доброто. И още по-интересно е било това, че при възприемането на нелепичата слабата критичность е просто невѣроятна. Като че ли хората се намѣрватъ подъ влиянието на нѣкакъвъ психозъ¹⁾. Това състояние е твърде опасно. То може въ единъ моментъ да се развие въ посока тъкмо противоположна на тази, за която се работи.

Всѣка една вълна има прибой и отбой. Вълнитѣ на невѣрието, на апатията, на враждата къмъ религията дотолкова, доколкото могатъ да се свържатъ съ болката на народната душа, породени отъ катастрофи и кризи или отъ пълната анархия и безотговорность въ политико-обществения животъ, обикновено се следватъ отъ вълната на една повисена жажда за религиозенъ животъ. Тази повисена жажда за нѣщо ново, за нови идеали, за нови обществени отношения може външно да се оформява не само като религиозна, но дори и противорелигиозна. Но „прибоятъ“ и „отбоятъ“ на вълнитѣ сж на лице и тука могатъ да бждатъ наблюдавани извънредно интересни явления.

Споменахъ, че повисената жажда за религиозенъ животъ е едно явление, което съпътствува невѣрието и често се явява като негова реакция. Но тази повисена жажда трѣбва да бжде задоволявана. Душата се нуждае отъ здраво ръководство, отъ правилно насочване, за да може да бжде наистина творческа. Въ противенъ случай, както споменахъ, сж възможни неочаквани изходи, които по своето значение едва ли не сж сжщо тѣй опасни за духовното единство, за духовния напредъкъ както и явно то безбожие.

Въ редица статии ще се спра върху нѣкои отъ констатирани отъ мене опасни послѣствия на лошо избрани методи на работа, докато е време.

Г. Ст. П-въ.

Активно ли е християнството?

Видниятъ руски философъ Н. Бердяевъ е написалъ въ последно време една твърде интересна брошура, подъ заглавие „Християнство и активность чловѣка“, въ която въ една стегната форма предава твърде разпространеното въ комунистическитѣ срѣди твърдение, че християнството отричало човѣшката активность и творчество. Ще предадемъ по-основнитѣ мисли на тая твърде интересна брошура.

Въ свѣтската антирелигиозна литература сж събрани всички аргументи противъ християнството. Повтаря се всичко, което сж говорили противниците на християнството — Волтеръ, Холбахъ, Дюлюи, Фойербахъ, Марксъ, но въ твърде груба и вулгарна форма. Самъ Ленинъ нищо оригинално не каза за религията, но съ своята грубость и ругатни по нейнѣ адресъ надмина всички. Единъ само аргументъ срещу религията се изтъква като особено силенъ и правдоподобенъ. Всѣка религия и особено християнството отричала активността на човѣка, проповѣдвала пасивность, покорность предъ сждбата, смирение предъ социалната неправда, приучвала последователитѣ си да възлагагъ всичко на Бога и съ това оправдавала угнетяването на човѣка отъ човѣкъ. За християнската религия активенъ билъ само Богъ, а човѣкътъ е пасивенъ, човѣкътъ може само да се моли и да се смирява, да служи молебни, да очаква благодать. Въ свѣтската противорелигиозна литература това обикно-

¹⁾ Такива наблюдения сжмъ правилъ и презъ войната. За нѣкои отъ тѣхъ съвремененно сжмъ писалъ.

вено се илюстрира съ елементарни примѣри за безплодността на молитвитѣ и молебнитѣ за по-добра реколта, очакване на чудо и обратно, изтъква се плодотворността отъ прилагане на усъвършенствуваната техника на селското стопанство, на новитѣ машини. На молебна се противопоставя трактора. Всички религиозни вѣрвания се отдаватъ на изостаналостта, невежеството и суевѣрния характеръ на религиознитѣ маси, у които християнството, т. е. духовната религия, не е напълно още отдѣлена отъ езическата магия.

Наистина, много християнски богослови, смѣтайки човѣка за напълно повреденъ отъ грѣха, не рѣдко сж подценявали неговитѣ творчески възможности, но това сж отдѣлни богословски мнения, които съвсемъ не ангажиратъ цѣлото християнство. Трѣбва да се помни, че въ религиозния животъ на хората винаги действуватъ две начала — божественото и човѣшкото. Ако действуваше само Богъ, ако само Богъ бѣ активенъ, то не би имало зло, несъвършенства и страдания, би настъпило Царството Божие. Но действува винаги и човѣкъ; той винаги е активенъ и неговата активност бива не само добра, но и зла. Човѣкътѣ активно, а не пасивно възприема и свѣтлината, която идва отъ Бога, пречупва я въ своята тъмнина и я изкривява въ съответствие съ своитѣ лични и социални интереси, възприема откровението на Бога споредъ своето социално положение, съ трудъ се издига до духовното разбиране на християнството. Неизкривеното християнство преди всичко учи за достоинството на човѣка, то издига човѣка нагоре, а не го сваля надолу. Сжщността на Евангелието е търсенето на Царството Божие. Това е главното въ християнството. Въ Евангелието е казано, че Царството Божие се взема съ сила. Но търсенето на Царството Божие е търсене на съвършенъ животъ, търсене на пълнотата на живота, въ него влиза всѣка правда. Търсенето на Царството Божие не може да означава послушание предъ неправдата, само затова, че човѣшката природа е грѣховна. Грѣхътъ се побеждава съ най-активно търсене на Царството Божие, съ добъръ, съвършенъ, пълненъ и цѣлостенъ животъ. Би могло да се каже, че християнинътъ е вѣченъ революционеръ. Той не може да бжде доволенъ отъ никакъвъ строй на живота, той търси Царството Божие и Неговата правда, т. е. най-радикалната промѣна на човѣка, обществото и свѣта. Той се отличава отъ външнитѣ революционери съ не по-малкъ радикализъмъ на своитѣ идеи. Той се стреми да съгласува срѣдствата съ целитѣ, т. е. отличава се по това, че отрича ненавистта и насилието, като пжтица за осжществяване на съвършения животъ.

Християнството съвсемъ не учи последователитѣ си постоянно да очакватъ чудо, като нѣщо, което идва отвънъ и което става надъ човѣка мимо това, какъвъ е самъ той. Такова пасивно очакване на чудеса даже се осжжда като съблзвѣнъ. Самата възможностъ на чудесното въ живота предполага духовната активностъ на човѣка. Вл. Соловьевъ бѣ казалъ: нечестиво е да се възлага на Бога оноза, което може да стори простата юстиция. Сжщо може да се каже: нечестиво е да се възлага на Бога постигането на добра реколта, когато тоза може да стори човѣшката техника, подобрието на селското стопанство. И така е въ всичко, Богъ самъ иска по-съвършения животъ да се постига и чрезъ човѣшката наука и цивилизация, чрезъ медицината и техниката. Но вътрешното съвършенство на живота, измѣненето на човѣшкитѣ души не може да бжде постигнато съ никаква наука и техника, то предполага духовното отношение на човѣка къмъ Бога,

Твърдението, че християнството е враждебно на активността на човѣка противоречи преди всичко на историята. Ние виждаме, че най-голѣмата активностъ на човѣка се е разкрила именно въ християнския периодъ на историята и най-голѣма активностъ и динамизъмъ сж свойствени на ония народи, които сж възприели християнството, т. е. народитѣ на Запада. Християнството се оказва сила, която създава историята и движи историята. Това трѣбва да признаятъ и противниците на християнството. Народитѣ на древнитѣ цивилизации на Истока (Китай, Индия, Персия), които не сж приели християнството, изпадатъ отъ всемирната история, тѣ замръзватъ, живѣятъ съ миналото, не сж обърнати къмъ бждещето. Християнството именно притежава способността да обръща народитѣ къмъ бждещето. Това се обяснява съ месианския характеръ на християнството, съ вѣрата въ това, че свѣтътъ отива къмъ все-разрешаващия край, къмъ Царството Божие. Самото понятие за историята като динамически процесъ, който има смисълъ, който се движи къмъ висша целъ, е създадено отъ християнството. То е свързано съ това, че въ срѣдата на историята се яви Христосъ Спасителътъ на свѣта, т. е. въплоти се смисълъ на мировия процесъ. На древнитѣ гърци и на цѣлата антична цивилизация бѣ чуждо това понятие за историята. Тѣхното съзнание не бѣ обърнато напредъ, тѣмъ бѣ свойствена идеята за кръговрата. Древниятъ грѣкъ бѣ съзерцателенъ, а не активенъ. Той естетически съзерцаваше красотата на космоса, на свѣтовната хармония. Неговата религия бѣ свързана съ митологията на миналото. Въ миналото бѣха дадени главнитѣ събития. Християнството е обърнато не само къмъ миналото, но и къмъ великото бждеще, къмъ второто пришествие на Христа, къмъ Царството Божие, къмъ края на свѣта, въ който трѣбва да се осжществи смисълъ. Динамизъмътъ, внесень отъ християнството въ историята на човѣшкитѣ общества е свързанъ съ това търсене на Царството Божие, т. е. съ търсенето на съвършения животъ. Само на християнството е свойствено това напреднато търсене, това недоволство отъ дадения свѣтъ, само християнството е привнесло въ човѣшката душа това безпокойство. Само съвършенството, подобно на съвършенството на Небесния Отецъ може да удовлетвори човѣка. Грѣко-римската цивилизация презираше труда, смѣташе го за достояние на робитѣ. А християнството освеща труда и трудещитѣ се. Самъ Христосъ бѣ трудещъ се, работникъ. „Работникътъ заслужава своята прехрана“, казва Христосъ (Мат. 10:10). „Който не иска да се труди, не бива и да яде“ (2 Солун. 3:10). Евангелскитѣ притчи за талантитѣ, за лозето говорятъ за човѣшкия трудъ, за човѣшката активностъ, за творческитѣ човѣшки дарове. Човѣкъ трѣбва да върне на Бога умноженитѣ таланти (Мат. 25:15-28; 21:28-31. Лука 13:6-9). Трудътъ, активността на човѣка, трѣбва да принасятъ плодове. Пасивността на човѣка е невъзможно да бжде оправдана отъ евангелието. Християнството именно утвърждава достоинството на всѣки човѣкъ, като образъ и подобие Божие. И то разкрива предъ човѣка безкрайността въ пжтицата на неговото усъвършенствувание. Християнството призна човѣка за духовно сжщество. А духътъ е активенъ. Въ това е неговото опредѣление. Материята е пасивна и инертна.

(Слѣдва).

Б. п. Стоименовъ.

Ако искашъ да осмислишъ своя животъ, изучавай евангелскитѣ истини и изпълнявай Христовитѣ заповѣди.

Бележки върху Проектуустава за Българската православна църква.

(Продължение отъ бр. 35).

8. Необходимо е, сжщо тъй, да се обърне сериозно внимание и върху глава IX на Проектуустава, въ която се говори за *Архиерейскитѣ намѣстници*, респективно *върху чл. 57*. Безспорно, ползата за духовната администрация би била голѣма, ако Архиерейскитѣ намѣстници бжде освободенъ отъ енорийска служба. Енорийското служение му налага голѣми задължения, които често пжти спъватъ изпълнението на намѣстническитѣ. Освободенъ отъ първитѣ, той би могълъ да се отдаде всецѣло на администрацията, контрола и ръководството на живота въ духовния му окръгъ. Така той би ималъ възможность да надникне въ всички енории, да проконтролира и опжтва всички свещеници, да организира и опжтва тѣхната извънцърковна дейность, па и да се заеме за изправата на отклонилитѣ се отъ правилата на вѣрата и благочестието, въ насока къмъ безвѣрие и сектантство. Изобщо той би билъ, въ пълната смисълъ на думата, единъ вѣренъ помощникъ-сътрудникъ на епархийския архиерей, и буденъ стражъ на църковното изпълнение въ повѣрения му окръгъ. Очевидно и комисията така е разсждавала, когато е редактирала положенето: *„Архиерейскитѣ намѣстници не заематъ енорийска длъжность, а получава заплатата си отъ епархийската каса“*.

Ала отъ всичко изглежда, че положението, въ тая му смисълъ, не ще може да бжде проведено по чисто финансови причини. И по-рано се отбеляза печалниятъ фактъ, че приходитѣ на епархийската каса отъ день на день все повече намаляватъ. А пъкъ всички набелязани и належачи реформи въ църковното устройство и управа сж свързани съ голѣми финансови срѣдства. И ако, поне най-необходимитѣ отъ тия реформи, ще трѣбва да се проведатъ, налага се да се правятъ икономии по епархийския бюджетъ тамъ, дето това не би повредило твърде чувствително на работата. Въ такъвъ случай и Архиерейскитѣ намѣстници, билъ той монахъ или семеенъ клирикъ, ще трѣбва непременно да фигурира въ ведомостъта като енорийски свещеникъ. Би могълъ той да бжде освободенъ само отъ енорийско служение, като енорията му бжде обслужвана отъ другитѣ градски свещеници. И както това става и съ други отсъствающии временно отъ енорията си свещеници, той да получава само половината случайни приходи отъ тая своя енория. Но, вписанъ въ ведомостъта, той ще получава законното добавъчно възнаграждение съответно образованието си. Занапредъ архиерейскитѣ намѣстници ще бждатъ непременно вишести. Въ такъвъ случай всѣки отъ тѣхъ би получавалъ добавъчно възнаграждение като енорийски свещеникъ 2000 лв. и 1000 лева случайни отъ енорията, плюсь това 2500 лева отъ епархийската каса, или всичко 5500 лв. Тая сума би била достатъчна за издръжката на Архиер. намѣстникъ.

Разбира се, това е единъ начинъ за разрешаване въпроса за тая издръжка. Може да се посочи и другъ и да се избере най-удобното, практичното.

Последниятъ начинъ би ималъ това предимство, че освенъ дето въ църковната администрация ще вземе непосредствено участие и енорийското свещенство, но и епархийската каса ще бжде значително облекчена. Защото половината отъ издръжката на архиерейскитѣ намѣстници ще легне върху енорията и държавата. Ако едно такова положение би било предпочетено, което впрочемъ ще се наложи отъ самитѣ твърде критични обстоятелства, тогава чл. 57 отъ Проектуустава би трѣбвало да получи следната редакция:

Архиерейскитѣ намѣстници е и енорийски свещеникъ. Освенъ добавъчното си възнаграждение отъ държавния ковчегъ, той получава такова и отъ епархийската каса. За улеснение на административната му работа, обзавеждането на неговата енория може да бжде възложено на другитѣ градски свещеници, които се ползватъ отъ половината на случайнитѣ приходи.

9. Нѣма споръ, и не може да има, че най-важниятъ въпросъ въ Проектуустава е въпросътъ за финансовата издръжка на Църквата. Тая издръжка трѣбва да бжде обезпечена. Липсва ли това условие нравствено-религиозното и духовно-културно творчество на тоя голѣмъ Институтъ ще си остава проблематично. Приемайки моралното сътрудничество на Църквата при опазване правовия редъ и гражданската дисциплина въ страната, българската държава винаги е давала финансови срѣдства за издръжка на Църквата. Безспорно тъй ще бжде и занапредъ, като тоя редъ се озакони съ изработения Проектууставъ за нейното устройство и управа. Но, като е поела и изпълнява задължението да дава срѣдства за издръжката на висшата църковна управа, църковниятъ клиръ, църковния съборъ, духовнитѣ училища и пр., държавата не е задължена да издържа и епархийскитѣ управления. За издръжката на тия последнитѣ сж определени специални приходни източници, които впрочемъ въ нѣкои епархии напоследъкъ сж твърде много оскудѣли. Върху това обстоятелство именно ще трѣбва да се обърне сериозно внимание, та и на въпроса за издръжката на епархийскитѣ управления да се даде едно правилно разрешение въ новия Проектууставъ на Православната българска църква.

(Следва).

S. W.

Чуждитѣ училища у насъ.

Началото на учебната година е. Улицитѣ на столицата сж изпълнени съ стотици ученици и ученички отъ основнитѣ и срѣдни училища. А покрай училищата рояци отъ деца, които весело чуруликатъ. Мило е човѣку да гледа тия бодри, весели, жизнерадостни млади личица. Очитѣ имъ грѣятъ отъ нѣкакъвъ огънь — свещениятъ огънь на жаждата за знания. Това сж утрешнитѣ граждани на България, носители на утрешната българска сждба. Но, гледайки изъ улицата тия деца, добриятъ българинъ често чувствува мжка като вижда между тѣхъ и такива съ червени, зелени, бѣли и сини шапки — възпитаницитѣ на чуждитѣ училища. Слуша ги човѣкъ — говорятъ български. Разпитва ги — българчета сж. И се чуди, кое кара тия българо-родители да прашатъ децата си въ чужди училища! За да изучатъ единъ чуждъ езикъ. А не знаятъ, че заради този езикъ тѣхнитѣ деца плащатъ скжпа данъ — продаватъ въ повечето случаи своя на-

ционаленъ духъ, своето национално вѣрско чувство, своята национална култура, за да станатъ единъ день български граждани съ много малко българско у тѣхъ. Защото не е тайна вече, какви сж целитѣ на повечето чужди училища у насъ: тѣ иматъ пропаганденъ характеръ — едни съ католически духъ, други съ протестантски. На българското общество често сж се изнасяли срамни и оскърбителни за българитѣ прояви въ тия училища, като, напр., съзнателното, постепено убиване въ детето привързаността му къмъ родната църква, ругае се предъ него българщината, като се хвалятъ достоинствата на оня народъ и онова вѣроизповѣдание, отъ които изхождатъ възпитателитѣ въ училището. „Въ тия училища преди да се преподава за България, преподава се въ най-голѣми подробности за държавата, която издържа тия училища, а когато дойде релъ да се учи за нашата страна, оказва се всѣкога, че нѣмало време. Тукъ се дава предимство на чуждата култура за смѣтка на български езикъ, българска история, българска география и пр. Освенъ това, тукъ Законъ Божи се преподава на православнитѣ българчета отъ католическо или протестантско духовенство, което имъ преподава съответния вѣроизповѣденъ катехизисъ и явно и съ всички срѣдства се стареа да ги откъсне отъ родната ни Православна църква. А известно е, че вѣроотстъпничеството води къмъ родоотстъпничество. Затова повелителенъ дългъ е за държава и Църква, българскитѣ деца да се заставятъ да минатъ презъ българскитѣ първоначални училища. Защото тукъ, въ тия училища, се формира най-напредъ душата, характерътъ на детето. Тукъ за пръвъ пжтъ то идва въ контактъ съ културата. А то трѣбва да дойде най-напредъ въ контактъ съ своята собствена национална култура. Чуждитѣ пкъ училища въ българска земя всѣкога сж били огнища на религиозна и политическа пропаганда“. (Изъ окръжно № 5747/1933 г. на Св. Синодъ до Министерството на Народната просвѣта).

Но чужденцитѣ, колчемъ имъ се отправятъ тия упреци, постоянно говорятъ, че тия училища се отварятъ за децата на чужденцитѣ въ България. Доколко това е вѣрно се вижда отъ доклада на Учебния комитетъ за тия училища, печатанъ въ сп. „Училищенъ Прегледъ“ (м. май 1932 г.). Споредъ този докладъ чуждитѣ срѣдни училища у насъ презъ учебната 1930/31 г. сж се посещавали както следва:

1. Американскитѣ колежи — 520 българи, 30 евреи, 5 арменци, 1 гркъ, 1 нѣмецъ и 5 отъ други народности.
2. Италианското училище — 41 българи, 5 евреи и 7 отъ други народности.
3. Нѣмскитѣ училища — 251 българи, 74 евреи, 3 арменци, 1 гркъ, 2 турци, 13 нѣмци и 4 отъ други народности.
4. Френскитѣ училища — 477 българи, 136 евреи, 33 арменци, 41 гръци, 9 турци, 12 руси, 2 нѣмци и 44 отъ други народности.

Отъ тази статистика се вижда, че повече отъ 90% отъ възпитаницитѣ въ тия училища сж български деца. Тази статистика е за 1930 г. и само за срѣднитѣ чужди училища, а презъ настоящата година и въ всички видове чужди училища броятъ на българскитѣ деца въ тѣхъ сигурно е въ много по-голѣми размѣри.

Притворно е и заявлението на чужденцитѣ, че тѣхнитѣ училища сж открити отъ любовъ къмъ българския народъ, защото ако Ватиканътъ и протестантскитѣ мисионери бѣха движени отъ любовъ и чисто състрадание къмъ бедния и многострадаленъ нашъ народъ, то тѣ не щѣха да отварятъ свои училища наредъ съ българскитѣ, а биха подпомогнали материално българската държава,

за да може тя по-успѣшно да прѣска просвѣта и знания срѣдъ народа“.

И ако тѣ нѣмаха за целъ да печелятъ прозелити за своитѣ вѣроизповѣдания, защо тогава въ тѣзи училища Законъ Божи не се преподава на българчетата, които сж мнозинството въ тѣхъ, отъ български богослови, както се преподава отъ католически духовници на католическитѣ деца въ български училища? Ние знаемъ вече много случаи, кждето децата, добри българчета, узвени въ своето българско национално и вѣрско чувство, сами реагираха противъ единъ такъвъ духъ на възпитание.

в. „Дневникъ“, пише: „Предъ нашитѣ очи се извършва по единъ планъ и систематично денационализирането на нашата младежъ, тукъ въ сърдцето на държавата ни. Това не е ли единъ печаленъ фактъ и признакъ на липса у нашия народъ на национално чувство и нац. съзнание.“

Държавата въ лицето на днешния м-ръ на Нар. просвѣта би трѣбвало да се замисли върху този важенъ въпросъ, който засѣга възпитанието на българската младежъ“.

Не е ли време вече Министерството на Народното просвѣщение, ако не може да закрие тия училища, да вземе мѣрки въ тѣхъ Законъ Божи да се преподава отъ български православни богослови, „за да се предпазятъ крехкитѣ души на младото българско поколѣние отъ пакостното въздействие на чуждитѣ религиозни пропаганди у насъ“, като въ програмитѣ имъ сжщевременно се въведе по-голѣмо и по-обширно възпитание въ духа на българската култура.

Йорд. п. Илиевъ.

СКАЗКИ И СЪБРАНИЯ.

Откриване братствената година въ София.

На 1 т. м., 5 ч. сл. пладне, въ салона на Свещеническото братство се отслужи тържественъ водосветъ отъ Н. Пр. Знеполскиятъ епископъ Софроний по случай започване братствената година. На събранието присѣтствуваха главниятъ съюзенъ рководителъ Н. В. Преосвещенство Ст. Загорскиятъ митрополитъ г. г. Павелъ, Русенскиятъ митрополитъ Н. В. Преосвещенство г. г. Михаилъ, всички рководители на братства, юношески и ученически дружества и много членове. Салонътъ не можа да вмѣсти всички. Изпѣха се многолѣтствия за Царя и Царицата, за главния съюзенъ рководителъ, за Н. В. Пр. св. Софискія митрополитъ г. г. Стефанъ, за преуспѣване на всички братства. Прочете се докладъ за дейността на VI съборъ, състоялъ се на 5, 6, 7 септемврий т. г. въ Габрово, отъ делегата о. протоиерей Маринъ Недковъ.

Въ цѣлата Софийска епархия има 205 детски дружества съ 17,550 члена, 13 ученически съ 500 члена, 1 студентско дружество съ 80 члена, 9 юношески съ 312 члена, 40 братства съ 5,000 члена. Главенъ епархийски рководителъ е г. Борисъ Мариновъ. Негови помощници сж: 4 организатори — г. г. Ал. Величковъ, Ас. Величковъ, Ас. Свраковъ и М. Радовановъ, 1 музикаленъ организаторъ — о. протоиерей Ив. Кожухаровъ и 1 редакторъ на детското списание „Православно християнче“ — свещ. Хр. Филаретовъ. Списанието излиза въ 12,000 броя. Работятъ още 16 души постоянни, доброволни специалисти отъ духовни и мирски лица.

Н. Пр. Знеполскиятъ епископъ Софроний говори за предстоящата дейность на братствата по програмата, изработена отъ главното рководство. На 2 т. м. въ Софийската митрополия се състоя конференция между главния рководителъ въ Софийската епархия г. Б. Мариновъ и

останалитѣ организатори. Всички се представиха на Високопросвещения митрополитѣ г. г. Стефанъ и получиха благословението му и мъдри напѣтствия върху предстоящата дейностъ срѣдъ братствата въ Софийската епархия. Конференцията, подъ председателството на Н. Пр. Знеполскиятъ епископъ Софроний, разгледа изработената програма и изработи директиви за братствената дейностъ. Ще се обърне особено внимание да се организиратъ братства и дружества въ всички пунктове, където още не съществуватъ такива, за да се влияе върху моралния и религиозно-нравствения животъ на християнитѣ.

Вѣчното надмощие на религията. Известна е голѣмата социална дейностъ на дружеството за безплатни ученически трапезарии, което въ София развива една широка благотворителностъ всрѣдъ беднитѣ и гладни ученици. Редомъ съ това, дружеството се старае да привлече вниманието на обществото къмъ беднитѣ ученици съ редица сказки съ социаленъ, и религиозенъ мораленъ характеръ. Тази година първа бѣ сказката на тема: „*Вѣчното надмощие на религията*“, отъ талантливата писателка и видна общественица г-жа Радка Зидигъ. Сказката се състоя на 1 г. м. въ салона на „Учителската каса“. Събранието се откри съ речъ отъ г. д-ръ Михайловъ. Дадени бѣха сведения за състоянието на дружеството. Тази година сж изразходвани 4,000,000 лв. за храна на децата. Дружеството притежава имотъ за 3,000,000 лв. и има фондове около 200,000 лв. Г-жа Р. Зидигъ разви следнитѣ мисли.

Въпросътъ за религията изпълва въковетѣ и колкото да се трудятъ и мъчатъ да го направятъ излишенъ и изчерпанъ, той все повече заема съзнанието на мислящия човѣкъ и остава непобедимъ отъ всѣкакъвъ видъ антирелигиозни пропаганди. Това доказва особено Русия, където съ съдействието на организираната държавна властъ се мъчатъ да задушатъ религиозното чувство въ мистичната душа на русина.

Антирелигиозната пропаганда се раздѣля на нѣколко сфери, които въ основата си иматъ обработена система. Тѣзи сфери сж: антирелигиозна пропаганда въ училището и семейството, между възрастнитѣ въ селото и въ червената армия, премахване на черковнитѣ празници, освобождение на цѣлия животъ отъ религиозното му съдържание и антирелигиозната пропаганда чрезъ тѣй нареченитѣ научни обнародвания и чрезъ изкуствата. Въ всичкитѣ тѣзи сфери се цели въ душата на русина да се всади антирелигиозенъ материалистиченъ мирогледъ, т. е. да се откъсне той отъ религията, отъ възможното религиозно влияние, и да сформира живота си споредъ Сталиновия девизъ: безбожнически, комунистически, индустриално. Съветската властъ, обаче, се натъкна на противодействие отъ страна на работницитѣ. И въ 1929 г. биде свикана знаменитата конференция на Съюза на рускитѣ бездомници. На тази конференция се проявиха две течения: едното е бурно, рѣзко анархистично; то иска да бждатъ унищожени всички религиозни люде. Другото течение е маркстично — препоръчва да се оперира бавно, системно да се изкоренява всичко религиозно. Създаде се съюзъ на борящитѣ се безбожници. Издаде се декретъ да не се допуска нищо религиозно въ училището, въ държавнитѣ, общественитѣ и фабрични учреждения. До 1925 г. съветската властъ гледаше съ спокойствие на религиознитѣ прояви срѣдъ работницитѣ, но когато се увѣри, че работничеството реагира срещу антирелигиозната пропаганда, започна съ тероръ да корени това „зло“. Противъ този тероръ дигна пръвъ протестъ Всемирната конференция на църквитѣ въ Стокхолмъ въ 1925 г., въ голѣмия салонъ на великата катедрала, въ присѣствие на членове отъ кралското семейство, на членове отъ социалистичното тогавашно шведско правителство, 700 души делегати, елита на стокхолмската интелигенция и много

броенъ народъ. Джонъ Гренъ, англикански архиепископъ, държа речъ, въ която изказа протеста на цѣлия западно-европейски свѣтъ срещу антирелигиозната пропаганда въ Русия. Вторъ протестъ дойде отъ Лозана, 1927 г., пакъ отъ Всемирната църковна конференция. Следъ това се организираха масови протестни събрания въ Англия, начело на които застана Кентерберийскиятъ и Йоркскиятъ архиепископъ и голѣмиятъ английски общественикъ и нашъ приятель лордъ Дикенсънъ; въ Швейцария, където говорятъ голѣмитѣ професори Шуари и Адолфъ Келеръ. Чува се протеста и на съединенитѣ протестантски църкви въ Германия, начело съ д-ръ Каплеръ; протестъ се чува и отъ Парижъ и Римъ. Интересна е анкетата на американския журналистъ Кникеръ Бокеръ. Той констатира, че въ Фалиенщайнъ, Саксония, отъ 55,000 жители 7,500 сж безработни, и чакатъ обществено подпомагане, и все пакъ държатъ въ едната рѣка Библията, а въ другата картата на безработнитѣ. Макаръ че половината отъ фабрикиитѣ сж затворени, а останалитѣ работятъ 3 дни въ седмицата, червениятъ нѣкога Фалиенщайнъ напуца Маркса и се връща къмъ Христа, а . . . вечеръ въ 12 молитвени домове се чуватъ молитвенитѣ пѣсни на безработнитѣ. Противъ антирелигиозната пропаганда се обяви и международниятъ конгресъ по психология на религията, свиканъ отъ 25—30 май 1931 год., по инициатива на интернационалното дружество по изследване на религията, въ една отъ залитѣ на Виенския университетъ. На този конгресъ участвуваха 30 души учени отъ почти всички европейски държави. Разисква се темата; *Причината на невѣрието*. Всички учени, дойдоха до едно общо убеждение, че религията е коренна потребностъ на човѣшкия духъ; че религията има универсаленъ характеръ, религията се корени въ духовната природа на човѣка и че преди рефлекситѣ, човѣкътъ чувствува елементи на свѣрхчувственъ, разуменъ свѣтъ, които подбуждатъ, макаръ и смѣтна, но дълбока потреба да се търси височайшето същество всрѣдъ необятната вселена. Никакви външни въздействия не могатъ да извикатъ въ човѣчеството религиозни отношения къмъ Бога, ако нѣмаше за това условия въ духовната природа на човѣка. Историята на философията и религията ни говори, че човѣшкиятъ духъ въ основитѣ си е религиозенъ.

Следъ като проследи разволя на религиозното чувство въ древността и цитира мненията на мислители и учени, г-жа Зидигъ дойде до заключение, че религията се корени въ дълбочинитѣ на човѣшката духовна природа и има универсаленъ характеръ; че науката очиства и преработва религиознитѣ представи, но никога не унищожавя религиозния елементъ въ историческия процесъ на човѣчеството.

Следъ сказката, г-жа Зидигъ прочете своя разказъ „Хананейката“, а малката ученичка Пенка Тодорова издекламира нѣколко стихотворения. Събранието се закри съ благодарностъ къмъ г-жа Зидигъ и публиката отъ г. Д-ръ Михайловъ.

Какъ се създаде нашата общественостъ преди освобождението.

Българскиятъ Кино-университетъ откри сезона си съ първа кино-сказка отъ популярния нашъ писателъ г. В. Узуновъ на 1. X. т. г. Г-нъ В. Узуновъ реферира въ кино „Солунъ“ на тема: „Какъ се създаде нашата общественостъ преди освобождението“. Рѣдко има интелигентенъ българинъ, който да не е чель съ увлѣчение и пълна наслада творенията на г. Узунова, подъ чието магическо перо сж излѣзли дивни повести, разкази и романи. Последниятъ му романъ „Ние“, обогати българската художествена литература съ още едно ценно съкровище и къмъ нетленния вѣнецъ на единъ отъ нашитѣ най-сериозни и скромни писатели прикачи бисера на неувѣхващата слава. Поради тѣзи причини, сказката на писателя г. В. Узуновъ бѣ по-

сетена отъ общественици, военни, студенти, ученици и др., които следѣха съ интересъ сказката, защото „има исторически истини, които трѣбва постоянно да си повтарѣме и макаръ малки на гледъ, тѣ струватъ много, понеже отъ тѣхъ се изнизва животътъ“. Г-нь Узуновъ пренесе слушателитѣ си въ епохата преди възраждането, пълна съ бури отъ националенъ подемъ, безбройни жертви предъ олгара на Отечеството, скромни, но велики дѣла на великанитѣ и светцитѣ на българското възраждане, които изнесоха победата надъ робството и крепятъ живота ни въ съвременната безидейна и дребнава действителностъ. Защо, наистина, ние забравяме *факта много познатъ*? Ето, напр., *Освобождението!* Колко много съдържа тая проста дума! Колко силни емоции крие тя! А къмъ тѣхъ младитѣ поколения, за жалостъ, сж изгубили вече ключа. Дори ние възрастнитѣ, които бѣхме честити да дочакаме и да преживѣемъ *освобождението*, почнали сме да го забравяме. Неговиятъ смисълъ се разпилѣва предъ духовнитѣ ни взори и чезне. Едва си спомняме сладкитѣ му трепети. Въобще паметта на българитѣ е слаба и за доброто, и за лошото. Историята съ уроцитѣ си малко значение има за насъ. Иначе, какъ ще си обяснимъ, че тѣй лесно забравяме теглата дори отъ близкото минало? Никой външенъ неприятелъ не ни е причинявалъ толкова зло, колкото вътрешнитѣ неприятели. Никой отъ вънъ не ни е толкова разоривалъ, както ние самитѣ. Ние лесно забравяме и тия уроци. Ако пакъ запомнимъ нѣкои, нашитѣ преценки за тѣхъ сж детски, несъстоятелни. *Освобождението!* За да го дочакаме, колко мжки, колко сълзи, колко нерви ни е струвало! Хиляди следъ хиляди сж работили безвъзмездно за него, отдавали сж енергията на цѣлия си животъ и дори сж отивали на бѣсило, или подъ сатъра на палача. И . . . всичко е почти забравено.

Подъ турско робство попаднахме презъ 1393 год., 17 юлий. Тогава биде превзета нашата столица Търново. И загинахме като народъ. Турцитѣ вселиха въ душитѣ ни ужасъ, който уби у насъ всѣко чувство за общественостъ, за общо ново подемане, за новъ български държавенъ животъ. Желанието за едно свое управление българитѣ окончателно изгубиха. Незначителнитѣ възстания, които ставаха отпосле, нѣмаха общобългарски характеръ. Скоро българитѣ се превърнаха въ стадо плашливи добитѣкъ за използване изъ чифлицитѣ и домоветѣ на турцитѣ. Подъ острието на калъча българитѣ творѣха блага само за владетеля. А тѣ оставаха въ неизразима оскъдица и нѣмотия. Не бѣше, обаче, материалната бедностъ най-страшното нѣщо — духовната нищета, която настъпи, бѣше по-страшна отъ всички лишения, отъ глада и дори отъ самата смъртъ. Още първитѣ поколения следъ 1393 г. заживѣха съ мисълта, че българитѣ сж създадени да робуватъ, а турцитѣ да живѣятъ на тѣхенъ грѣбъ и да иматъ всичко; че българитѣ никога не трѣбва и не могатъ да дигатъ ржка срещу своитѣ поробители. Така се точича дългитѣ робски въкове чакъ до срѣдата на 18 в. Българитѣ плачеха и оросяваха съ обилни сълзи своята земя; тѣ въздишаха и гинѣха. Никой дори не помисляше за изходъ отъ черната бездна, въ която бѣхме попаднали. Ние не бѣхме годни за никакво възстание и освобождение, защото въ душитѣ ни не можеше да стане възстание, защото никакъвъ блѣнъ за освобождение още не бѣше ни озарилъ. Ние имахме нужда отъ нѣкакъвъ магесникъ, който да преобрази душитѣ ни, който да ни пресъздаде, да махне отъ очитѣ ни очилата на робството, който да събуди у насъ старата мощъ. Най-страшното нѣщо у робството е, че то развива животинския егоизъмъ, че то създава подлостта и раболепието, че то убива рицарския духъ — да се жертвува за другитѣ. Всичкитѣ робски качества сж противни на полета на духа. На насъ ни трѣбваша тогава хора, които да из-

вършатъ освобождението въ душитѣ ни, пакъ тогава само отъ себе си щѣше да дойде и политическото освобождение. У насъ най-напредъ трѣбваше да бждатъ събудени чувства за общобългарска заимностъ, обществени чувства. Нѣкоя гигантска ржка трѣбваше да тласне душитѣ ни къмъ общественостъ, къмъ общобългарски идеалъ, къмъ самопожертвование. Това бѣше Сизифовска работа. Но ако Сизифъ, по волята на боговетѣ, не можа да свърши работата си и да тури край на мжкитѣ си, понеже бѣ обикновенъ човѣкъ съ обикновени сили, то нашата работа, подета не отъ обикновени хора, а отъ титани, биде отлично извършена и краятъ ѝ увѣнчанъ съ ореолъ. Въ българската земя чудо стана: милиони възкрѣснаха отъ мъртвитѣ. Забравениятъ българскитѣ народъ скоро привлѣче очитѣ на много европейски учени и политици.

Но кой отъ нашитѣ титани първи отключи раждясацитѣ порти на българското съзнание, най-първи навлѣзе въ българската душа и тамъ събуди спящитѣ орли? Това бѣше Паисий Хилендарски. Единъ само бдящи срѣдъ толкова спящи. Той понесе кръста на своя народъ. Паисий погледна бледенъ въ тъмното минало и отъ тамъ извлѣче въкове на слава, зарити въ праха на времето. Въ западнитѣ наши краища най-напредъ трепна съзнанието за народностъ и просвѣта. Отецъ Паисий е написалъ своя трудъ, за да събуди у българитѣ любовъ къмъ собствения езикъ и народъ. А тая любовъ е основа за общественъ сговоръ и за патриотизъмъ. Тая любовъ крие най-силнитѣ обществени чувства. Тя създава общественостъ въ най-чистия смисълъ. Когато едно население осъзнае своята езикова еднаквостъ, своитѣ общи блага и нещастия, общитѣ си интереси, когато усети нужда отъ общо подигане, то е вече добило качествата на народъ, у него има вече съзнание за общественостъ. Това ни донесе Паисиевата история. Не мина много, ние се преобразихме въ народъ и възмечтахме да се изтъргнемъ не само отъ ноктитѣ на гръцката патриаршия, но и отъ страшното турско иго.

Между първитѣ Паисиеви ученици, най-ценниятъ, най-известниятъ, най-добриятъ народенъ учител и пастиръ бѣше — Стойко Владиславовъ — Софроний Врачански, чието дѣло е имало голѣмо обществено значение: той е будилъ българския духъ. Презъ 1806 г. Софроний издава своя *Глѣдѣлки* на новия, говоримия български езикъ. Това е първата новобългарска книга, която за насъ е епохално събитие. „Софрониецо“ свърза българскитѣ сърца. А сегашнитѣ поколения, които не сж вкусили отъ турското робство, внимателно да прочетатъ другата му книга — *Житие и страдания грѣшнаго Софрония* — за да разбератъ и „видятъ“, какъ сж живѣли нѣкога българитѣ подъ робството и какъ живѣемъ ние сега на свобода. Софроний е далъ храна на изгладнѣли души, на хора, които отдавна сж чувствували у себе си жаль за своята пренебрѣгвана, потискана и ругана народностъ. Епископъ Софроний, съ своята сиромашия и мжченически животъ, напълно е приличалъ на кой да е отъ народа. Неговото житие всщностъ е житие на цѣлия български народъ. . . Явява се Петъръ Беронъ — ученъ, общественикъ и книжовникъ въ модеренъ смисълъ. Съ своя Рибенъ букваръ, той преобрази нашето първоначално обучение, като го превърна отъ килино въ модерно. Отъ него сж установени днешнитѣ лесни имена на буквитѣ. Днешното наше удобство въ разкриване на буквитѣ предъ децата още го нѣматъ дори англичанитѣ. Провидението го бѣше дарило съ дълъгъ животъ и съ голѣма способностъ да печели. Много срѣдства той даде за просвѣтата на българския народъ. Презъ това време единъ карпатски малорусинъ, единъ Божи пратеникъ се явява на помощъ. Това е Юрий Ив. Венелинъ, съ своето съчинение — *Древнитѣ и сегашни българи*. Въпросътъ за сждбата на българския народъ полена-лека излиза на

дневен редъ. Василь Априловъ прочелъ Венелиновата книга и у него станалъ пълнен преломъ: отъ върлъ гъркоманъ става голѣмъ български патриотъ. Априловъ поставя основа на българското сръдно образование. А неговиятъ жестъ за щедри парични дарения даде заразителенъ примѣръ на мнозина заможни българи прокуденици, между които особно се отличи Никола Палаузовъ, който доказа, че нашиятъ литературенъ езикъ трѣбва да се изгради непремѣнно върху българския говоримъ езикъ.

Първиятъ нашъ гимназиаленъ учителъ, необикновено трудолюбивъ книжовникъ е Неофитъ Рилски. Признателното българско учителство му е поставило барелефа съ хубавъ надписъ на южната стена на църквата въ Рилския манастиръ. Неофитъ Рилски превежда св. Евангелие на говоримия български езикъ, но това се счело опасно отъ гърците и патриаршеския синодъ се опиталъ да го унищожи. Презъ първата половина на XIX в., може да се каже, нашиятъ народъ се осъзна, по-малко страшни почнаха да му изглеждатъ и гърци и турци и се почна оная стихийна борба, която се превърна въ народно движение, наречено български църковенъ въпросъ. Благополучниятъ изходъ отъ църковната борба роди политическото освобождение и създаване на суверенна българска държава, за което беззаветно работѣха съ перо и мечъ Г. С. Раковски, П. Р. Славейковъ, Л. Каравеловъ, Хр. Ботевъ, най-великиятъ ни поетъ и революционеръ преди освобождението. Той е българскиятъ Марлоу. За първи пжтъ българинътъ чу толкова силни и хубави пѣсни, които се разнесоха по цѣлата българска земя — отъ Тулча до Охридъ и Струга, отъ Солунъ до Силистра и Видинъ. Но както нѣкога буреносниятъ духъ на английския поетъ Марлоу тури предивременъ край на живота му, тъй и Ботевъ — още не стигналъ пълния разцвѣтъ на своята дивна младостъ — избра най-късия, сжщевременно и най-красивия пжтъ до смъртъта.

Вазовъ, съ 3 год. по-младъ, се яви на общественото поприще току преди епопеята на историческия върхъ „Вола“. Съ своитѣ пѣсни Вазовъ е далъ изразъ на онова, което е кипѣло въ народната душа.

Всички знайни и незнайни сподвижници въ нашия общественъ животъ сж били готови да отидатъ на бѣсило или да гниятъ въ занданитѣ за въздигането и свободата на своя народъ. Но кой възпитаваше тия рицари-мъченици? Тогавашната българка-майка, тогавашиятъ баща българинъ, преизпълнени съ християнски моралъ и съ вѣковната българска традиция. Тогава всички деца, юноши и младежи, по силата на единъ неписанъ законъ, бѣха подъ общественъ контролъ. Всѣки възрастенъ българинъ имаше не само право, но и задължение да следи за поведението имъ, да ги кори за лоши постѣпки и да ги възхвалява за извършено добро. Отъ тия поколѣния се родиха героитѣ на Шипка, на Селиолу, Гечкенли и Люле Бургасъ, на Дойранъ и Тутраканъ.

А сегашното наше общество живѣе въ свобода, а върви къмъ бждещето съ затворени очи, съ развихрени страсти. Какви поколѣния готви, каква сждба изгражда?

Ето страшнитѣ въпроси, които стоятъ срещу всѣкого отъ насъ. Ето българския свинксъ, който измжчва всички съзнателни граждани. Ако това, което става сега на улицата и въ училищата, не бжде прекратено отъ нѣкой Херкулесъ, то единъ день новъ кървавъ потокъ ще ни удави. По своитѣ ужаси той ще надмине и балканската война и великата война. Нека се надѣваме, че това нѣма да се случи.

Следъ сказката бѣха прожектирани образитѣ на дейцитѣ отъ освободителната епоха.

К. Арнаудовъ.

БЕЛЕЖКИ И ОТЗИВИ.

Навсѣкжде вражда. Има ли картина по-жалка отъ взаимоунищожението на многобройнитѣ и враждувачи помежду си *родолюбиви* организации? Тѣзи организации изнемогатъ въ своето безсилие и всѣки день падатъ все повече предъ очитѣ на народа. Кжде сж днесъ храбритѣ и дисциплинирани снопове на „Кубратъ“ и полковетѣ на „Родна защита“, които опасваха преди четири години столицата съ своитѣ ленти? Не се ли чувствува отъ всички покрусената мощъ на масовитѣ организации на запаснитѣ офицери и подофицери! Така пише въ в. „Слово“ г. Георги Марковъ. И добриятъ българинъ не може да не признае, че въ тѣзи думи има правда и не може сърдцето му да не стегне болка, че българинътъ почти винаги въ доброто, въ градежа, въ обичѣта, въ родолюбието проявява скръбенъ нравъ да се дѣли, да се цепа, да изправя братъ срещу братъ. А въ злото, въ готовността да се разстрои полезно дѣло, да се осмѣ виденъ общественикъ, да се разори имотенъ човѣкъ, благоустроена община, разширено кооперативно дѣло, да се осмѣ духовникъ, църква, светиня, да се разстрои църковно братство, да се ограби общественъ имотъ, да се минира държава и общество, той се стреми къмъ първенство. Колко години минаха отъ освобождението, колко неволи преживѣхме поряди тази отрицателна черта на българския характеръ. Ала ржководителитѣ на отечественитѣ сждбини не съгледаха досега разрушителната стихия въ характера на българина и не направиха нѣщо сигурно и системно, за да вкаратъ въ *юзината на полезното творчество* тази бѣсна наша жажда да се руши и разваля. Нѣма изгледи, че и времето, което лѣкува всички рани и дава мъдростъ и опитъ, влияе благотворно.

Надеждата на нацията е въ превъзпитанието на българина въ църковенъ и родолюбивъ духъ и въ сплотяването на „националистическитѣ сили въ сграната. Това сплотяване се налага повелително като сжщественно сръдство за засилване на съпротивителнитѣ сили на държавата.“

За богословитѣ. Въ брой 34 на „Църковенъ вестникъ“ четемъ статия: „Върху единъ боленъ въпросъ“. О. иером. Стефанъ съветва какъ да се използватъ завършилитѣ нашия Богословски факултетъ.

Не ще споръ, че по принципъ това мнение и предложение е напълно приемливо и изпълнимо. Богослови може да се назначатъ въ всѣки окръженъ градъ или въ два и три околийски града, чиито църковни настоятелства се грижатъ за издрѣжката имъ. Тѣ сж подготвени хора, смѣтаме, и работа ще вършатъ.

Истина е, че вече има завършили факултета младежи, които стоятъ безъ работа и гладуватъ, не желаятъ да станатъ свещеници. Вижте, единъ богословъ станалъ управител на баня! Куриозно, но фактъ. Кажете защо той предпочита да стане баняджия, но да поеме светата служба на свещенослужителъ не желае? Ако на семинариститѣ възрастятъ пречи, за академичитѣ тя не е прѣчка. Мислите, че нѣма вакантни енории? Има. И много сж. Почти въ всѣки окръженъ градъ се чува, че има вакантна енория. Има хубави енории и въ нѣкои по-голѣми околийски градове. Църковнитѣ настоятелства даватъ обявления и изрично подчергаватъ, че търсятъ кандидати съ висше богословско образование. Има богослови, изглежда, които не желаятъ да бждатъ свещеници въ провинцията!

Въ всѣки по-голѣмъ градъ има по нѣколцина свещеници семинаристи, а тукъ тамъ и висшисти, нѣкои отъ които сж млади и работливи хора. Въ църквитѣ, еноръ,

братства и градскитѣ салони се говорятъ сказки и проповѣди, нѣкжде даже твърде много. Нека се има още предъ видъ, че между нашитѣ градски свещеници, макаръ повечето съ срѣдно образование, има прекрасни говорители. Друго нѣщо липсва въ нашия църковенъ животъ, което трѣбва да дадеме и ние свещеницитѣ и богословитѣ. Това е личниятъ примѣръ на благочестивъ животъ, животъ въ Христа, духовенъ животъ. Словото, проповѣдта се разливатъ изобилно изъ нашитѣ градове. Липсва проповѣдта чрезъ примѣра. Липсва дѣлото. Словото безъ дѣлото отвращава. И е започнало вече да отвращава. Струва ми се, че основниятъ недостатъкъ на нашето духовенство не е въ липсата толкова на интелигентностъ, а въ липсата, пакъ ще настоя да кажа, на благочестие и любовъ къмъ дѣлото, на което е призвано да служи. Единъ виденъ нашъ професоръ често говори и пише, че нашата църква се нуждае отъ работници съ силна вѣра, съ пламнали души — живи жертвеници Христови. Ето, енорийското свещенство има нужда отъ помощници. *Богословитѣ сж ли тия живи жертвеници*, които ще подпалятъ светия огънь въ душитѣ на нашитѣ християни?

Богословитѣ, о. Стефане, трѣбва за сега да бждатъ назначавани и за градове и за села: поне по единъ, по двама, по трима и повече въ всѣка епархия за епархийски проповѣдници. Въ селата има въпиюща нужда отъ работници. Тамъ е нашиятъ народъ, нашето православно изпълнение. А този селски добъръ народъ е изоставенъ както въ всѣко отношение, така и, особено, въ религиозно. Въ градоветѣ има или дохождатъ често архиереи, канятъ се професори, има народни университети, въ които все се засѣгатъ религиозни теми. Градското общество чете и книги, и вестници религиозни, все чете нѣщо. Има и мирски лица въ градоветѣ, които боравятъ по своя инициатива съ религиозни въпроси. Необходими сж, о. Стефане, проповѣдници и за селския народъ! Вие сте проповѣдникъ и знаете колко е въпиюща нуждата отъ такива проповѣдници. Нѣма срѣдства? Пари нѣма — казватъ. Ще се намѣратъ! По-малко разточтелство за блѣсъци и удобства, повече пари за проповѣдници! Но проповѣдници благочестиви, съ вѣрващи сърдца, съ пламнали души! Не карьеристи и занаятчи, а живи жертвеници Христови. Такива богослови искаме. Такива богослови ще приемеме съ отворени обятия!

Свещ. Д. Попвасилевъ — Шуменъ.

Дервишки прояви. Редакторътъ на „Евангелска тржба“, органъ на Пловдивскитѣ евангелисти, предава въ бр. 7 впечатления си отъ събора на петдесетницитѣ, състоялъ се отъ 30 августъ до 3 септемврий въ гр. Пловдивъ:

„г. Рахневъ вдигна едно списание и прочете: „Водителятъ на петдесетното движение въ Полша, говорещъ чужди езици. когато трѣбвало да назначи нови проповѣдници, разголъвалъ тѣлото си, правилъ си седемъ нарѣза съ ножъ и съ шуртищата кръвъ помазвалъ лицето на кандидата съ думитѣ: Това е разкриване на седемтѣ печата на откровението“. Следъ това Рахневъ, добавилъ:

„Бждете внимателни! Ето какъ дяволътъ завладява хората и ги разиграва позорно. Има опасностъ да не падне и нѣкой отъ васъ“.

Безумие и ужасъ. Петдесетницитѣ вървятъ къмъ подлудяване. Умѣстенъ е повикътъ:

Стреснете се! Събудете се, петдесетници! Спомнете си преживянитѣ ужаси, скръбнитѣ случки въ Варна, Сливенъ, Бургазъ, Ст.-Загора и др. съ ваши членки! Не сте ли се убедили още, че мамливи духове ви водятъ къмъ ада?

Максимилианъ Хартвигъ. Заратустра или Христосъ? Превелъ Мильо Милевъ. Издание на „Братско слово“, Пловдивъ, стр. 76, цена 15 лв.

Ето най-после и художествено църковно издание. Една малка поема, която трѣбва да прочете всѣки мислящ християнинъ. Издателството „Братско слово“, което си има вече своя серия издания, се е погрижило да издаде въ художествено изработени корици чудно хубавата поема на нѣмския поетъ-философъ и религиозенъ мислителъ Максим. Хартвигъ. Известно е какви голѣми опустошения направи въ душитѣ на подрастващитѣ поколения у насъ книгата на Ницше, „Тѣй рече Заратустра“. Като предъ кумиръ и до днесъ мнозина се прекланятъ предъ тази отъ малцина разбираана книга, смѣсица отъ поетическо влѣхновение и философска размисълъ. Върху съчиненията на Ницше и за неговия свѣрхчовѣкъ се писаха много критики, а още повече дитирамби. Появиха се плеада епигони, които банално повтаряха въ най-различни вариации мисълта за „силния човѣкъ“, който трѣбва презъ трупове и кръвници да стигне своя идеалъ. Но нито Ницше, нито неговитѣ епигони посочиха конкретно въ какво се състои този идеалъ. Самъ Заратустра казва, че „човѣкъ е нѣщо, което трѣбва да се превъзмогне“. Следователно — идеалътъ е самото превъзможване, борбата „съ всички и съ себе си“, борбата съ всички идеали и богове. Разбира се, интимната мисълъ на автора на „Антихристъ“ е била — „борба съ християнския Богъ, съ християнството, защото други богове нѣма“ Какъвъ е пакъ, който чертае Заратустра на човѣчеството? Непрогледенъ мракъ и смъртенъ ужасъ. На земята всички страдатъ. Подъ грохота на неспирни катастрофи *човѣкътъ* стене и чака въ притома за капка съчувствие. Заратустра гази до колѣне кръвъ, спира при всѣки страдалецъ и му говори студено за *Далечния*. Мразъ лѣха отъ погледа му. Въместо утехъ, той сѣ озвѣриване. Никой го не обича и той срѣща *Другиятъ*, кроткиятъ и благиятъ Учителъ, който има по една утешителна дума, по единъ лѣкъ за всѣки, който е пострадалъ отъ безбожното учение на Заратустра.

Ето тѣзи основни мисли нѣмскиятъ религиозенъ поетъ-философъ, напълно въ стила на „Тѣй рече Заратустра“, е облѣкълъ въ изящно художествена форма. Поемата се чете като пѣсень, услажда и насища неспокойната душа на съвременния човѣкъ, смутенъ отъ толкова разномислия и дисонанси въ личния и общественъ животъ. Всѣки християнинъ би трѣбвало да прочете тази малка, но ценна книжка. Доставя се отъ редакцията на „Братско слово“ Митрополията — Пловдивъ.

Д. И.

Н. Бердяевъ, За достоинството на християнството и недостоинството на християнитѣ. Преводъ на Р. Г. Лѣваковъ. Станимака 1933 г. стр. 34, цена 5 лв.

Животътъ на именуващитѣ се християни не е мѣрило за ценността и значимостта на християнството. Тази истина често бива немарена. И немалцина, покрусени отъ дѣлата и словата на именуващи се хри-

стияни, отричатъ и християнството. Проф. Н. Бердяевъ разкрива ярко нелогичността и неразумността на тази заблуда.

Р. Г. Лѣваковъ, неуморимъ работникъ на книжовната нива, е превелъ много сполучливо тази интересна книжка на проф. Н. Бердяевъ. Необходимо е всѣки да я прочете, за да се запаси съ сръдства за закрила отъ охулящи християнството. Д.

Сп. „Детски миръ“, г. 1. Кн. 1. Редакторъ: Йорд. П. Илиевъ. Редакция: ул. „Ив. Вазовъ“, № 40. София. Излиза два пѣти въ месеца.

Съ радостъ трѣбва да отбележимъ факта, че детската литература у насъ стои на една завидна висота. Сжщото не може да се каже за детската литература съ религиозно-нравствено съдържание. Началото на тая литература е отлично поставено (имаме предъ видъ издаванитѣ вече у насъ две детски списания — едното отъ св. Соф. митрополия и другото отъ св. Пловдивска митрополия), но то трѣбва да бжде подето и достойно продължено, защото хиляди сж детскитѣ души-кокичета, жадни за животворнитѣ лъчи на Слънцето на правдата — Христосъ Господь. Затова ние съ радостъ приветствуваме щастливата инициатива на г. Йорд. п. Илиевъ да издава ново детско религ.-нравств. илюстрирано списание. Първиятъ брой на това списание прави отлично впечатление и вдъхва добри надежди. Надяваме се, че то ще намѣри добъръ приемъ сръдъ нашия детски свѣтъ. Препоръчваме го най-сърдечно на православнитѣ бащи и майки за тѣхнитѣ деца.

Ст.

ИЗЪ ПЕЧАТА.

За схизмата. Въ единъ отъ последнитѣ броеве на атинския в. „Ергасия“ г. Меласъ, бившъ началникъ на политическото отдѣление при гръцкото министерство на военнитѣ работи, е обнародвалъ една статия върху балканския пактъ, въ която, между другото, се казва:

„Напоследъкъ вече има много признаци за едно българо-югославянско сближение. Неотдавна представителитѣ на сръбския клиръ отслужиха служба заедно съ водачитѣ на Бълг. църква въ Соф. катедрала. По този начинъ се вдигна 60 годишната схизма!“

(в. „Зора“ бр. 4276)

СЕДМИЧЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ НА СЪБИТИЯТА.

Миналиятъ понеделникъ пристигнаха отъ Варна въ София Царьтъ, Царицата и княгиня Евдокия. На гарата Царьтъ води дълъгъ разговоръ съ група желѣзничари. Царьтъ ги разпита за работата имъ, за машинитѣ и др. подробности, отъ които той така живо се интересува.

Между турското и българското правителства се постигна спогодба: българска комисия къмъ 20 т. м. ще отиде въ Цариградъ, за да получи останалитѣ отъ войната 9 български локомотиви.

Религиозното обучение въ Югославия. Бѣлградъ (Авала) — Министертъ на просвѣтата внесе въ Камарата единъ законопроектъ за религиозното обучение въ народнитѣ, основни, сръдни и педагогически училища. Въ законопроекта се предвижда, че религиозното обучение ще се извършва отъ свещени-

цитѣ или отъ учителитѣ по вѣроучение, за всѣко изповѣдане.

Въ законопроекта се предвижда сжщо, че ученицитѣ могатъ извънъ училищата да участвуватъ въ религиозни дружества, съ единствената целъ да се развие религиозното чувство на югославянската младежъ.

Ленинградъ. Въ Исаакиевския храмъ е уреденъ антирелигиозенъ музей. Въ него се даватъ безплатни киносеанси съ антирелигиозни филми, напр., „Василий Грязновъ“, „Подъ сводоветѣ на джамията“, „Отецъ Сергий“, „Чудотворецъ“ и пр.

Кампания противъ просията. Берлинъ, 20 септември (Волфбюро). — Днесъ въ цѣла Германия започна енергична кампания противъ просията. Всички просеци ще бждатъ подложени на строгъ контролъ. Целта е да се премахне съвършено просията, като се осигури на всички бедни необходимата помощ.

Американскитѣ делегати на конгреса на американскитѣ легионери единодушно сж се обявили срещу признаването на Съветска Русия отъ страна на С. А. Щати. Тѣ сж поискали даже комуниститѣ отъ С. А. Щати да бждатъ изгонени.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА АПОПИСЪ

I. У насъ.

Пристигане на Неврокопския митрополитъ. На 9 т. м. пристигна въ столицата Негово Високопреосвещенство св. Неврокопскитѣ митрополитъ г. Макарий.

Заминали архиереи. Презъ миналата седмица заминаха за провинцията Негово Високопреосвещенство св. Доростолскитѣ и Червенски митрополитъ г. Михаилъ и Негово Преосвещенство св. Величкитѣ епископъ Андрей.

Отлагане заминаването на църковната делегация. Бѣше отпредѣлено на 12 т. м. да отпътува за Югославия делегацията отъ страна на Българския националенъ съветъ при Всесвѣтския съюзъ за миръ и приятелство чрезъ църквитѣ, която подъ шефството на Негово Високопреосвещенство св. Софийскитѣ митрополитъ г. Стефанъ, трѣбваше да върне визитата на сръбскитѣ архиереи. Въ надвечерието, обаче на заминаването, на 10 т. м., Негово Високопреосвещенство получи съобщение, че Негово Светѣйшество Сръбскитѣ Патриархъ г. Варнава билъ заболѣлъ. Националниятъ съветъ веднага бѣ свиканъ на заседание и реши да отложи за сега заминаването си.

Опровержение отъ канцеларията на Св. Синодъ. Противно на съобщенията на нѣкои вестници, канцеларията на Св. Синодъ заявява, че никой отъ Епархийскитѣ Архиереи не е изпратилъ въ Св. Синодъ писменъ протестъ противъ отиването на наши Архиереи въ Югославия.

Конгресъ на Съюза на пострадалитѣ отъ войнитѣ. Съ окръжно № 5751 отъ 23 септември т. г. до Епархийскитѣ началства Св. Синодъ е разрешилъ да се даде шестдневенъ отпускъ на благоговѣнитѣ све-

шеници и служачи-делегати на XVI-я редовенъ конгресъ на Съюза на пострадалитѣ отъ войнитѣ, който ще се състои на 8 и 9 ноемврий т. г. въ София.

Изъ духовнитѣ училища. На 1 т. м. започнаха редовнитѣ учебни занятия въ Софийската и Пловдивската духовна семинария и Свещеническото училище при Черепишкия манастиръ.

Противоболшевишка изложба въ столицата. Миналата недѣля, на 8 т. м., по инициативата на Съюза на запаснитѣ офицери, на ул. „Московска“ № 11, бѣ открита противоболшевишка изложба.

Предъ очитѣ на зрителя минава цѣлия животъ на Съветска Русия — комунистическата партия, управлението на държавата, коминтерна, просвѣтата, колективното стопанство, червената армия, чеката, ГПУ, концентрационнитѣ лагери, принудителния трудъ и пр. Изложени сж около 200 диаграми, 800 фотографи, множество писма на българи, живущи въ Съветска Русия, образци отъ хлѣбъ, тютюнъ, папириси, антирелигиозни шапки, карикатури, снимки отъ работата на чеката и пр. и пр. Изложбата е отворена всѣки денъ отъ 8 часа сутр. до 8 часа вечерта.

Входъ за войници, ученици и работници съ легитимации — безплатенъ.

За останалитѣ граждани — 5 лева.

Изложбата заслужава да се види отъ всички.

Одобрени кандидатури за свещеници.

1) Иванъ Филиповъ Заневъ, кандидатъ за свещеникъ въ с. Габровица, Ихтиманско. 2) Данко Цановъ Геновъ, кандидатъ за свещеникъ въ с. Бюзевъ, Дръновско. 3) Александъръ Пановъ, кандидатъ за свещеникъ въ с. Черна-Могила, Харманлийско.

II. Въ чужбина.

Еладската църква. Споредъ в. „Еклизиа“ (бр. 37 отъ 1933 г.) Св. Синодъ на Еладската църква е поискалъ при изработване на новата наредба за организацията на гръцката армия да се предвиди длъжността гарнизоненъ свещеникъ при всѣка дивизия. На тѣзи длъжности да се назначаватъ съ съгласието на председателя на Св. Синодъ завършили Богословския факултетъ на университета, и съ добъръ даръ слово. Поискано е сжшо гарнизоннитѣ свещеници да достигнатъ поне до чинъ майоръ и да се уволняватъ съ чинъ подполковникъ. Това положение било предвидено въ проекта на организацията на армията презъ 1923 г. съ думата „по-горенъ свещеникъ.“ Св. Синодъ подчертава още, че съ гордостъ билъ констатиралъ, че въ последнитѣ войни малцината военни свещеници проявили особено себепристрастие и отечестволубие, заради което се удостоили и съ военни кръстове и отличия за храбростъ, а нѣкои отъ тѣхъ дори и били ранени въ първитѣ боеви линии. Еладската църква вѣрва, че Министерството на войната ще възприеме гледището ѝ и ще го прокара въ новото устройство на гръцката армия.

— Св. Синодъ е поискалъ да се измѣни наредбата за отбиване военната тежба отъ кандидатитѣ за свещеници. До 1912 година, кандидатитѣ за свещеници били освободени отъ зачисляване въ армията до 30 годишната си възраст. Тѣй като на 30 годишна възраст военното обучение е трудно, то това привилегировано положение било премахнато за кандидатитѣ за свещеници. Сега тѣ служатъ въ редоветъ на армията и следъ това се ржкополагатъ. Много често, обаче, отслужилитѣ военната си тежба, избѣгвали да се ржкополагатъ, Св. Синодъ поискалъ кандидатитѣ за свещеници да се отлагатъ до навършване на 25-годишната си възраст. Ако до тази възраст се ржкоположатъ, да откупуватъ военната си тежба съ 5,000 драхми.

Църковното настоятелство при храма „Св. Николай“ въ с. Градище, В. Търновско.

ОБЯВЛЕНИЕ № 22.

Настоятелството известява, че енорията, състояща се отъ 400 кжши, е вакантна. Приематъ се кандидати съ семинарско образование. Желаящитѣ кандидати да се яватъ въ едномесеченъ срокъ отъ двукратното публикуване настоящето на пѣние, проповѣдь и опознаване.

Отъ настоятелството.

2—2788—1

Ст. Загорски Епархийски Духовенъ Съветъ.

СЪОБЩЕНИЕ № 3415.

Канцеларията при Старо-Загорския Епархийски Духовенъ Съветъ съобщава, че съ решение № 20 отъ 8. III. 1933 г. надлежно потвърдено отъ Св. Синодъ съ решение № 157 отъ 8. VII. т. г. свещеникъ Амвросий Кемаловъ отъ с. Джово — Казанлъшка околия, е низвергнатъ отъ свещеническия санъ, а споредъ акта отъ 8 мартъ т. г. е свалилъ и свещеническото си облѣкло.

Настоящото съобщаваме на всички свещеници и църковни настоятелства, които сж имали търговски сдѣлки въ миналото съ него и които за въ бждеще биха имали.

гр. Ст.-Загора, 26. VIII. 1933 год.

Митрополитски секретаръ: **Иерод. Пименъ.**

1—2876—1

Църковно настоятелство въ с. Кочариново—Дупнишко

ОБЯВЛЕНИЕ № 42.

Настоятелството при църквата „Св. Богородица“ въ с. Кочариново, Дупнишка околия, обявява на интересующитѣ се, че енорията имъ, състояща се отъ с. Кочариново и махалата Шарковъ чифликъ отъ 340 кжши съ 407 вѣнчила, е вакантна.

Желаящитѣ да я заематъ и се ржкоположатъ въ свещенически санъ да изпратятъ документитѣ си до Архидиаконското намѣстничество — Дупница и да се яватъ въ сжщото за наставления.

За кандидати се приематъ младежи съ завършено семинарско образование.

Кандидатуритѣ на ржкоположени свещеници нѣма да се приематъ.

На одобрения и избранъ кандидатъ се отпуска еднократна помощъ отъ 10,000 лева за обзавеждане.

Срокътъ за подаване документи е два месеца отъ датата на публикацията.

с. Кочариново, 20. IV. 1933 г.

Отъ настоятелството.

Църковното Настоятелство при храма „Св. В. М. Георгий“ гр. Дупница.

ОБЯВЛЕНИЕ № 8.

Църковното настоятелство известява на интересующитѣ се, че Крумовската енория при храма „Св. В. М. Георгий“ е вакантна.

Желаящитѣ кандидати трѣбва да иматъ срѣдно или висше богословско образование.

Кандидатитѣ да подадатъ документитѣ си направо до Църковното настоятелство и се яватъ въ църквата на служба, пѣние и проповѣдь.

гр. Дупница, 7. VIII. 1933 год.

Отъ църковното настоятелство.